

An Examination of Social Studies Education Graduate Students' Views on Academic Literacy Skills

İrem Elçi Öksüzoğlu, Firat University, 0000-0002-2869-3051

Abstract

The aim of this study is to examine the views of social studies graduate students on academic literacy skills in the context of their graduate education. Phenomenological design was used in this qualitative research study. The study group of the research consisted of eight graduate students, four master's and four doctoral students, studying in the field of social studies education at six different state universities in Turkey. Participants were determined by maximum diversity sampling method, one of the purposeful sampling methods. The data obtained through a semi-structured interview form were analyzed with the content analysis technique by adopting an inductive approach in MAXQDA qualitative analysis program. The research process was planned by considering the principles of credibility, transferability, consistency and confirmability. As a result of the research, all of the graduate students emphasized that academic literacy skills are necessary, and it was stated that individuals who are academically literate should have characteristics such as critical thinking, curiosity, academic reading and writing, problem solving, effective listening, access to accurate information, scientific ethics, empathy, digital literacy, environmental literacy, sensitivity, decision making, following the literature, knowing the steps of research and competence in foreign language. As a result of the research, it was revealed that the participants experienced problems arising from various reasons such as lecturers, students, research process and natural disasters during the postgraduate education process and that these problems constitute an obstacle to the development of academic literacy skills. The participants made suggestions for policy makers, curricula, teaching staff and graduate students regarding the problems they encountered in the postgraduate education process.

Keywords: Academic Literacy, Graduate Education, Graduate Students, Social Studies Education

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 25, No 3, 2024
pp. 1462-1489
DOI
10.17679/inuefd.1498781

Article Type
Research Article

Received
10.06.2024

Accepted
27.11.2024

Suggested Citation

Elçi Öksüzoğlu, İ. (2024). An examination of social studies education graduate students' views on academic literacy skills, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(3), 1462-1489. DOI: 10.17679/inuefd.1498781

The summary of this study was presented as an oral presentation at the 11th International Symposium on Social Studies Education held on October 23-25, 2023

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In contrast to undergraduate education, graduate education aims to train individuals who can solve complex problems, specialize in their professional fields, and possess high-level thinking skills such as analysis, synthesis, and evaluation, enabling them to conduct more comprehensive and detailed studies (Bayar & Duran, 2019). In recent years, graduate education has been seen not only as a means to cultivate scientists but also as a necessity for employment and advancement in many fields (Çelik, 2019). In Türkiye, the establishment of new universities, the increase in student quotas, the diversification of higher education financing structures (such as the establishment of private universities), and changes in academic staffing have led to a rapid transformation in the higher education system (Akçiğit & Özcan-Tok, 2020). This process has also led to a rapid increase in the number of master's and doctoral students. The quantitative increase in the number of graduate students has also questioned the quality of publications and theses. Academic literacy, a current and emerging concept, has gained increasing attention over the past thirty years. Defined as the ability to communicate competently within a scientific community (Wintage, 2015), academic literacy is considered a skill that must be mastered at higher education levels to compete intellectually in the modern era (Dumford & Miller, 2018). The literature reveals that studies in this area are limited (Elçi Öksüzoğlu, 2023). Therefore, this study tried to examine the views of graduate students in social studies education regarding their academic literacy skills within the context of their graduate education.

Purpose

The aim of this study was to examine the views of social studies graduate students regarding their academic literacy skills within the context of their graduate education.

Method

This study employed a qualitative research method. Since the study attempted to describe the experiences of students related to academic literacy skills during their graduate education, a phenomenological design was chosen. Maximum variation sampling was used to determine the participants of the study. The participants consisted of eight graduate students—four master's and four doctoral students—studying social studies education at six different state universities in Turkey. Data for this study were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. The data obtained through the semi-structured interview form were analyzed using content analysis with an inductive approach in the MAXQDA qualitative analysis program. The research process was planned by considering the principles of credibility, transferability, consistency, and confirmability, which are recognized as validity and reliability strategies in qualitative research (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.289).

Findings

All of the participants expressed that they were interested in social studies and therefore pursued graduate education in the field of social studies education. The interdisciplinary nature of social studies, its encouragement to follow current issues, and its close relevance to daily life fostered a positive attitude toward research in social studies education. The participants defined academic literacy through skills such as problem-solving, digital literacy, fundamental characteristics of a scientist, reading and writing, critical thinking, a prerequisite for academic success, having an academic style, and access to information and research. According to the participants, individuals possessing academic literacy skills should have competencies in critical thinking, curiosity, academic reading and writing, problem-solving, effective listening, accessing accurate information, scientific ethics, empathy, digital literacy, environmental literacy, sensitivity, decision-making, following the literature, understanding

research steps, and proficiency in a foreign language. The participants also reported encountering various issues related to their graduate education, such as problems stemming from instructors, students, the research process, and natural disasters. In response, the participants provided recommendations for academic programs, policymakers, instructors, and graduate students.

Discussion & Conclusion

The findings indicated that the interdisciplinary nature of social studies education, its encouragement to follow current issues, and its close connection to daily life foster a positive attitude toward research among students. Participants described academic literacy as encompassing various skills, including problem-solving, digital literacy, reading and writing skills, critical thinking, academic style, access to information, and research. Similarly, other studies have explained academic literacy as an integral part of academic success (Nikolenko et al., 2021), academic integrity (Kaye et al., 2023), and academic style (Doru, 2018). In this study, all participants emphasized the necessity of academic literacy skills during their graduate education. They also identified positive aspects of their graduate education, such as advisor support, the quality of scientific research courses, instructors with international experience, and the enthusiasm of the faculty. The literature also includes studies showing that both teachers (Sargöz, 2022) and prospective teachers (Akpolat, 2023; Demir & Beşoluk, 2017; Er & Ünal, 2017; İlhan et al., 2012; İzgi, 2016; Ünal & İlter, 2010) hold positive attitudes toward graduate education. However, the findings of this study indicated that the participants faced various challenges during their graduate education, which hindered their development as academically literate individuals. These challenges stemmed from various factors, including issues with instructors, students, obstacles in the research process, and natural disasters. Participants made several recommendations to address these challenges, targeting academic programs, policymakers, instructors, and graduate students.

Sosyal Bilgiler Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Akademik Okuryazarlık Becerilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

İrem Elçi Öksüzoğlu, Fırat Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2869-3051

Öz

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimleri bağlamında akademik okuryazarlık becerilerine ilişkin görüşlerini incelemektir. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen bu çalışmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'nin altı farklı devlet üniversitesinde sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü öğrenim gören dördü yüksek lisans ve dördü doktora öğrencisi olmak üzere sekiz lisansüstü öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler, MAXQDA nitel analiz programında tümevarımcı bir yaklaşım benimsenerek içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma süreci inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik ilkeleri dikkate alınarak planlanmıştır. Araştırma sonucunda, lisansüstü öğrencilerin tamamı akademik okuryazarlık becerisinin gerekli olduğunu vurgulamış ve akademik okuryazar olan bireylerde eleştirel düşünme, merak etme, akademik okuma ve yazma, problem çözme, etkili dinleme, doğru bilgiye erişebilme, bilimsel etik, empati kurabilme, dijital okuryazarlık, çevre okuryazarlığı, duyarlı olma, karar verebilme, alan yazını takip etme, araştırma basamaklarını bilme ve yabancı dilde yetkinlik gibi özelliklerin bulunması gerektiği ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde öğretim elemanlarından, öğrencilerden, araştırma sürecinden ve doğal afetler gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları ve bu sorunların akademik okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi noktasında engel teşkil ettiği ortaya çıkmıştır. Katılımcılar lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik politika yapıcılara, öğretim programlarına, öğretim elemanlarına ve lisansüstü öğrencilere yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Okuryazarlık, Lisansüstü Eğitim, Lisansüstü Öğrenciler, Sosyal Bilgiler Eğitimi

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 25, Sayı 3, 2024
ss. 1462-1489

DOI
10.17679/inuefd.1498781

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
10.06.2024

Kabul Tarihi
27.11.2024

Önerilen Atıf

Elçi Öksüzoğlu, İ. (2023). Sosyal bilgiler eğitimi lisansüstü öğrencilerinin akademik okuryazarlık becerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 1462-1489. DOI: 10.17679/inuefd.1498781

Bu çalışmanın özeti 23-25 Ekim 2023 tarihlerinde düzenlenen 11. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Lisansüstü eğitim, lisans eğitime kıyasla karmaşık problemleri çözebilen, mesleki alanlarında uzmanlaşmış, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerine sahip, daha kapsamlı ve detaylı çalışmalar yürütebilen bireyleri yetiştiren bir eğitim kademesidir (Bayar ve Duran, 2019). Lisansüstü eğitimin temel amacı, bireylerin belirli bir alanda uzmanlaşmalarını sağlayacak entelektüel becerilerin geliştirilmesi için profesyonel yetkinlikler ve akademik değerler kazanmalarını sağlamaktır (İlter, 2021). Ülkenin ihtiyaç duyduğu bilim insanı ve öğretim üyesi gibi yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirmek, ülke sorunlarını çözmeye ve teknik alanda gelişme sağlamaya yönelik araştırmalar yapmaya teşvik eden lisansüstü eğitim (Sevinç, 2001), bireylere kişisel ve mesleki gelişim, uzmanlaşma, bilimsel okuryazarlık, mesleki yeterlik, mesleki güven, bilimsel bakış açısı, eleştirel düşünme, sorgulama, araştırma ve uygulama becerileri ile bilimsel yaklaşım becerisi gibi önemli yetkinlikler kazandırmaktadır (Aktan, 2020).

Son yıllarda lisansüstü eğitim, sadece bilim insanı yetiştirmek için değil, aynı zamanda birçok alanda istihdam ve yükselme için de bir zorunluluk olarak görülmektedir (Çelik, 2019). Türkiye’de yeni üniversitelerin kurulması, öğrenci kontenjanlarının artırılması, yükseköğretim finansman yapısının çeşitlenmesi (vakıf üniversitelerinin kurulması) ve akademik kadrolara ilişkin değişiklik yapılması yükseköğretim sisteminde hızlı bir dönüşüm süreci yaratmıştır (Akçığıt ve Özcan-Tok, 2020). Bu süreç, yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenci sayılarında da hızlı bir artışa neden olmuştur. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2023)’ne göre Türkiye’de 2000-2001 eğitim öğretim yılında 86.807 öğrenci öğrenim görürken; 2022-2023 yükseköğretim istatistiklerine göre toplam 548.993 lisansüstü öğrenci eğitim görmektedir. Lisansüstü öğrencilerin niceliksel artışı ortaya çıkan yayınların ve tezlerin niteliğini de sorgulamıştır. Lisansüstü eğitimin niteliği, üniversitenin niteliğini, üniversitenin niteliği ise uzun vadede toplumun niteliğini etkilemektedir (Karaman ve Bakırcı, 2010). Özellikle toplumsal konuları, kültürel değerleri ve tarihsel bağlamları anlama ve analiz etme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler eğitimi, bilimsel bilginin üretilmesi ve toplumsal gelişmeye katkı sağlamada önemli bir rol oynamaktadır (Oğuz Haçat ve Demir, 2018). Bu nedenle sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik okuryazarlık becerisine sahip olması büyük önem arz etmektedir. Ancak Oruç ve Ulusoy (2008) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler eğitimi alanında yayımlanan tezler incelenmiş ve öğrencilerin araştırma konusu belirleme, özgünlük, akademik yazım becerisi, akademik üslup, yöntem bilgisi ve kaynakça gösterimi konularında eksikliklerinin olduğu vurgulanmıştır. Benzer şekilde konuyla ilgili yapılan çalışmalar da lisansüstü öğrencilerinin akademik okuryazarlık becerileri ile ilgili lisans öğrencilerinden bir farkının olmadığını ya da lisansüstü öğrencilerinin akademik okuryazarlık konusunda yeterli seviyede olmadığını ortaya koymaktadır (Butler, 2013; Demir ve Deniz, 2020; du Plessis, 2016; Liu ve Pullinger 2021; Macnaught vd., 2022; Mukhtarkhanova ve Nurlybay, 2023). Schulz ve Miller (2017) tarafından araştırmada akademik okuryazarlığın; akademik olarak okuma, yazma ve konuşma becerisini, akademik türleri anlamayı, araştırmayı, planlamayı, oluşturmayı ve verileri akademik olarak sonuçlandırmayı, ödev-test referanslarını anlamayı, intihal yapmama, akademik dürüstlük ve mevcut yönergeleri takip etme unsurlarını içerdiğini belirtmiştir (akt. Arjulayana ve Rachmi, 2022). Bu doğrultuda nitelik sorununun akademik okuryazarlık becerisi eksikliği ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Güncel ve yeni bir kavram olan akademik okuryazarlık son otuz yılda giderek ilgi görmeye başlayan bir kavram olmuştur. Alandaki ilk çalışmalar incelendiğinde akademik okuryazarlık sadece dil bilgisi öğretimi ve okuryazarlık becerileri anlamında kullanılırken, Lea ve Street’in 1998 yılında yayımlanan “Yükseköğretimde öğrenci yazımı: akademik okuryazarlık yaklaşımı (Student writing in higher education: an academic literacies approach)” başlıklı makalesi akademik okuryazar olmanın ne anlama geldiğine ilişkin tartışmaları yeniden canlandırmıştır (Hilsdon vd. 2020). Günümüzde eğitim alanındaki gelişmelere paralel olarak akademik okuryazar olmanın

anlamı akademik düşünme, yazma, konuşma, okuma biçimlerini içeren ve çalışma alanında fayda sağlamak amacıyla bilgiyi alma, yönetme ve üretme süreçlerini kapsayacak şekilde genişlemiştir (Neeley, 2005). Bilimsel bir toplulukta yetkin bir şekilde iletişim kurma becerisi (Wintage, 2015) olarak da tanımlanan akademik okuryazarlık, içinde bulunduğumuz çağda entelektüel anlamda rekabet edebilmek için yükseköğretim seviyelerinde ustalaşılması gereken bir beceri olarak nitelendirilmektedir (Dumford ve Miller, 2018). Demir ve Deniz (2020)'e göre akademik okuryazarlık, bireyin bilgiyi kavrayarak ve farkında olarak yaşamında kullanabilmesi, karşılaştığı sorunlara bilimsel düşünce perspektifinden bakarak kendi yaşamına yön verebilmesi ve edindiği bilimsel bilgiyi etkili bir şekilde aktarabilmesinin önemli bir koşuludur. Ayrıca üniversite öğrencilerinin bilimsel metinlere dayalı yazılı entelektüel eserler üretmek için metinleri inceleme, analiz etme ve yorumlama yolları olarak tanımlanmaktadır (Livingston, 2021). Akademik okuryazarlığın unsurları ise okuma, yazma, dinleme, konuşma, yorumlama-analiz etme, netlik kazandırma ve sonuç elde etme becerileri olarak belirtilmiştir (Doru, 2018). Elçi (2022)'e göre akademik okuryazarlık, akademik başarıya ulaşmak ve bir dizi entelektüel beceri, kapasite ve niteliklerle donatılmak/donanmak için bireysel olarak geliştirilen bir okuma, yazma ve araştırma kültürüdür. McWilliams ve Allan (2014) ise akademik okuryazarlığı açıklarken eleştirel düşünme, veri tabanı araştırması, referans verme gibi akademik kurallara aşinalık kavramları üzerinde durmuştur. Mukhtarkhanova ve Nurlybay (2023)'a göre akademik okuryazarlık, bilimsel bir ortamda ve tartışmalarda yapıcı sonuçlara vararak konuşabilme, bilimsel sonuçları tartışabilme, değerlendirebilme, karşılaştırabilme ve çalışma alanına önemli bir katkıda bulunabilme becerisidir. Johns ve Swales (2002) ise akademik okuryazarlığı, yükseköğretim kurumlarına girişte gerekli olan karmaşık beceri ve başarıların yanı sıra bir öğrencinin üniversitelerden etkili bir şekilde mezun olması için gereken becerileri kapsayacak şekilde tanımlamıştır.

Akademik okuryazarlık alan yazını incelendiğinde lisansüstü öğrencilerin eğitim sürecinde birçok problemle karşılaştığı görülmüştür. Bu problemler, öğrencilerin bilgiyi arama, bulma, seçme ve değerlendirme konusunda yetersiz olmaları, akademik yazma kalitesinin gelişmemesi, intihal yapmama ve akademik etik konularında yeterli olmamaları, eleştirel ve analitik düşünme eksikliği, bilimsel araştırmaya yönelik motivasyon ve ilgilerinin düşük olması (Dawa vd., 2023; Jin vd., 2023; Defazio vd., 2010), yükseköğretimdeki öğrencilerin akademik okuryazarlık becerilerinin yeterince gelişmemiş olması (Bilikozen, 2018; Sherekhova, 2022), bilimsel yayın yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin yüksek olması, araştırma makalelerini okurken zorlanmaları, sınıf ortamında iletişim sorunu yaşamaları (Botha, 2022), öz yeterlilik sorunu yaşamaları (Bailey, 2018) akademik farkındalıklarının zayıf olması ve akademik bilgi birikimlerinin az olması (Jin, Shen ve Qin, 2023) olarak sıralanabilir. Alan yazınında akademik okuryazarlık becerisi ile akademik okuryazarlık eğitimi (Allison ve Harklau, 2010), mesleki kimlik oluşumu (Chen vd., 2023), ikinci dil eğitimi (Grabe ve Zhang, 2016; Leki, 2017; Snow, 2005; Spack, 2004) yabancı dil çalışmaları (Boylu ve Çevik, 2022; Ferenz, 2005; Köse vd., 2022; Linares ve Blocker, 2021) akademik yazma (Bailey, 2018; Daminova vd., 2017; Defazio vd., 2010; Grabe ve Zhang, 2016; Scholtz, 2016; Yağız ve Yiğiter, 2012), akademik dil (Johnson, 2009; Patterson ve Weideman, 2013), intihal (Abasi ve Graves, 2008; East, 2006; Festas vd., 2022; Orlando vd., 2018), eleştirel düşünme (Ayyıldız, 2023; Elçi, 2021; Hammer ve Green, 2011; Türkben ve Satılmış, 2022), öz yeterlilik (Lear ve Prentice, 2016; Wilson, 2012); akademik okuryazarlık becerisi konusunda yaşanan zorluklar (Baer vd., 2006; Botha, 2022) konuları ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlık durumlarını inceleyen (Elçi Öksüzoğlu, 2023; Işık ve Kana, 2023) araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu nedenle ilgili araştırmada sosyal bilgiler lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimleri bağlamında akademik okuryazarlık becerisine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Lisansüstü öğrencilerin sosyal bilgiler eğitiminde araştırma yapmaya yönelik görüşleri nelerdir?

2. Lisansüstü öğrencilere göre akademik okuryazarlık nasıl tanımlanmaktadır?
3. Lisansüstü öğrencilere göre akademik okuryazar bireyler hangi yetkinliklere sahip olmalıdır?
4. Lisansüstü öğrenciler, aldıkları eğitimi nasıl değerlendirmektedir?
5. Lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

2. Yöntem

Sosyal bilgiler lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimleri bağlamında akademik okuryazarlık becerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı; olayların ve algıların bağlı buldukları ortam içerisinde bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya çıkarılmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.37). Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalarda araştırmacılar, incelenen konu hakkında derin bir kavrayışa ulaşma çabası içerisindeyler (Neuman, 2012). Araştırmada öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde akademik okuryazarlık becerisine ilişkin elde ettikleri deneyimler betimlenmeye çalışıldığı için fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji araştırmaları, eğitsel konularda sürece dâhil olan bireylerin benzersiz deneyimlerini ve bakış açılarını keşfederek bir olguyu daha iyi anlamayı sağlamakta (Hopkins vd., 2017) ve aynı zamanda birkaç kişinin bir fenomen veya belli bir kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Yalçın, 2022).

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin tercih edilmesindeki temel amaç, görece küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan soruna taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 117). Araştırmanın katılımcılarını, Türkiye'nin altı farklı devlet üniversitesinde sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü öğrenim gören dördü yüksek lisans ve dördü doktora öğrencisi olmak üzere sekiz lisansüstü öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların betimleyici özelliklerine Tablo 1' de yer verilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcıların betimleyici özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Akademik Okuryazarlık Eğitimi Alma Durumu	Lisansüstü Eğitim Yapma Amacı
K1	Erkek	Doktora	Almadı	Akademisyen olmak
K2	Kadın	Doktora	Aldı	Akademisyenliğe devam edebilmek
K3	Kadın	Yüksek Lisans	Almadı	Akademisyen olmak
K4	Erkek	Doktora	Almadı	Akademisyenliğe devam edebilmek
K5	Kadın	Doktora	Almadı	Akademisyen olmak
K6	Erkek	Yüksek Lisans	Almadı	Kendini geliştirmek
K7	Erkek	Yüksek Lisans	Almadı	Akademisyen olmak
K8	Kadın	Yüksek Lisans	Almadı	Kendini geliştirmek

2.2. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Bu araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formu, araştırmanın amaçları doğrultusunda ilgili alan

yazının taranması sonucunda oluşturulmuştur. Görüşme soruları hazırlanırken soruların, net ve kolay anlaşılır olması veya yönlendirici olmamasına dikkat edilmiştir. Ardından ikisi sosyal bilgiler eğitimsi biri dil uzmanı olmak üzere üç alan uzmanına başvurularak sorularla ilgili görüş ve öneriler alınmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirimler ile görüşme soruları düzenlenmiştir. Görüşme formunun pilot uygulaması yapılarak gerekli görülen düzenlemeler yapıldıktan sonra form nihai haline ulaşmıştır. Görüşme formu demografik bilgilerin yanı sıra dört alt boyuttan oluşmakta ve her bir alt boyuta ait sonda soruları bulunmaktadır. Örneğin sorulardan biri “Akademik okuryazarlık becerinizi geliştirmek için neye ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz?” şeklindedir.

Görüşme öncesinde katılımcılara araştırmanın amacından bahsedilerek, ses kaydı için izin alınmış ve kişisel verilerinin gizliliği tutulacağı ifade edilmiştir. Ardından katılımcının kendini rahat hissedebileceği mekân ve platformlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı kodu, görüşme yapılan ortam ve görüşülen süreye ilişkin bilgilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların kodu, görüşme yapılan ortam ve görüşülen süre

Katılımcı Kodu	Görüşme Yapılan Ortam	Görüşülen Süre
K1	Zoom platformu	1 saat 44 dakika 49 saniye
K2	Yüz yüze	42 dakika 12 saniye
K3	Zoom platformu	36 dakika 25 saniye
K4	Yüz yüze	18 dakika 40 saniye
K5	Zoom platformu	46 dakika 47 saniye
K6	Zoom platformu	30 dakika 56 saniye
K7	Telefon	22 dakika 34 saniye
K8	Telefon	32 dakika 35 saniye

2.3. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler, MAXQDA nitel analiz programında tümevarımcı bir yaklaşım benimsenerek içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektiren bir analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 243). Araştırma verilerinin analizinde öncelikle veriler kodlanmış ardından kodlanan verilerin kategorileri ve temaları belirlenmiştir. Ardından araştırmacı tarafından kodlama – tekrar kodlama işlemi yapılarak dört ay ara ile veriler tekrar analiz edilmiş ve önceden oluşturulan tema, kategori ve kodlar üzerinde düzenleme yapılarak araştırmanın bulguları oluşturmuştur. Bulguların yorumlanması aşamasında lisansüstü öğrencilerin görüşlerinden elde edilen doğrudan alıntılara italik olacak şekilde yer verilmiştir. Ancak doğrudan alıntılarda yer alan katılımcıların kişisel bilgileri çıkarılmıştır. Ayrıca örnek ifadelerde yer alan üç nokta (...), cümleler arası geçişleri sağlamak için kullanılmıştır.

2.4. İnanırcılık, Aktarılabirlik, Tutarlılık, Teyit Edilebilirlik ve Etik Durum

Bu araştırmada nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik stratejileri olarak kabul gören inanırcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik ilkeleri dikkate alınarak araştırma süreci planlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.289). Araştırmada, derinlemesine veri toplamak için dört alt boyuttan ve sonda sorularından oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Buna ek olarak görüşme soruları ve araştırma sonuçları uzman görüşüne sunularak inanırcılık ve tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışma grubu seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin kullanılması ile inanırcılık artırılmaya çalışılmıştır. Buna ek olarak araştırmada aktarılabirlik ilkesinin gerçekleştirilebilmesine yönelik ayrıntılı betimlemelere yer verilerek, ham verilere sadık kalınmış, oluşturulan her tema altında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Teyit edilebilirlik ilkesine uygun olarak ulaşılan sonuçlar ile ham veriler

karşılaştırılmıştır. Son olarak katılımcılardan araştırmaya katılmadan önce onaylarının alınması ve alıntılarda kod isim kullanılması ile etik durumlara dikkat edilmiştir.

3. Bulgular

Lisansüstü öğrencilerle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur.

3.1. Lisansüstü Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Araştırma Yapmaya Yönelik Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü öğrencilerin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinin disiplinlerarası bir yapıya sahip olması, güncel konuları takip etmeyi teşvik etmesi ve günlük yaşamla yakından ilişkili olması, sosyal bilgiler eğitiminde araştırma yapmaya olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlamıştır. Ayrıca lisansüstü öğrencilerin tümü sosyal bilgiler dersine ilgi duyduğunu ve bu nedenle sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü eğitim gördüklerini ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler eğitiminin disiplinlerarası olma özelliği ile ilgili K2 şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Şöyle başından beri aslında sosyal bilgilerle ilgili aslında olumlu bir tutuma sahibim çünkü sosyal bilgiler alanındaki alt disiplinlerin hepsini çok seviyorum. Hepsine yönelik bir çalışma yapabiliyor olmak yani işte sosyolojiyle ilgili bir çalışmanın bizim alanımızda karşılık bulması, psikolojiyle ilgili bir çalışmanın bizim alanımızda karşılık bulması, yani toplumsal hayatta karşılığını bulacağım birçok çalışmanın aslında sosyal bilgilerde yer ediniyor olması, benim sosyal bilgilere karşı duyuşsal hazırbulunuşluğumu çok olumlu etkiliyor.”

Sosyal bilgiler eğitiminin güncel konuları takip etmeye teşvik etmesine yönelik K8, *“Örneğin etkileyici olan konulardan biri daha çok işte yapay zekâ gibi. Bunun dışında henüz daha eğitimde sınıflarda kullanamadığımız noktalarda makaleler okuma... Akademiye ilgi olarak daha fazla yönelmemi sağladı.”* ifadelerini kullanmıştır. K6 ise *“Sosyal bilgiler bence hayat temelli olan ya da hayata daha yakın olan bir ders olduğunu düşünüyorum ve bu yüzden olumlu genel olarak tutumlarım olumlu bir şekilde. Çocuğu direk etkileyen hayatla ilgili olan dersin aslında sosyal bilgiler dersi olduğunu düşünüyorum. Bu da benim araştırma süreçlerime yansıyor. Yani hocam daha istekli daha motive oluyorum. Yaptığım bir işi iyi şekilde yapmak istiyorum ve bunun için daha çok çabalıyorum. Mesela hem insanlara hem de öğrencilerime daha fayda olacağını düşünüyorum...”* şeklindeki ifadeleriyle sosyal bilgiler eğitimi alanında araştırma yapma isteğinin dersin günlük yaşamla bağlantılı olmasından kaynaklandığını vurgulamıştır.

3.2. Lisansüstü Öğrencilerin Akademik Okuryazarlık Tanımlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlıkla ilgili birçok tanımlama yaptıkları görülmüştür. Bu tanımlar; “Problem Çözme (K5, K6 ve K7), Dijital Okuryazarlık (K5), Bilim İnsanının Temel Özelliği (K4), Okuma ve Yazma Becerisi (K2), Eleştirel Düşünme (K2 ve K3), Akademik Başarının Ön Koşulu (K2), Akademik Üsluba Sahip Olma (K1) ve Bilgiye Erişim ve Araştırma (K1, K3, K5, K6, K7 ve K8)” olarak kategorize edilmiştir.

Katılımcılardan K7, *“Akademik okuryazarlık, şimdi bir sorun olduğunda aslında bunu akademik olarak araştırabilme kavrayabilme, akademik olarak yorumlayabilme yeteneği becerisi diyebilirim.”* şeklindeki ifadesiyle akademik okuryazarlığı problem çözebilme yeteneği olarak tanımlarken K5, *“Çözümü bulmaktan daha önemli olan bir şey olarak görüyorum, araştırmayı bilmesi ve bu dönemde en önemli unsurlardan biri olarak gördüğüm dijital donanım, dijital donanıma sahip olabilmesi, dijital verileri, dijital araştırmacılığı iyi yapabilmesi akademik okuryazarlık becerisini benim tanımlayışım olarak söyleyebilirim.”* şeklinde görüş bildirerek akademik okuryazarlığı dijital okuryazarlık becerisi ile tanımlamıştır.

Akademik okuryazarlığın bilim insanının en temel özelliği olduğunu vurgulayan K4, akademik okuryazarlığı şu şekilde tanımlamıştır: *“Bana göre akademik okuryazarlık bir bilim*

insanının sahip olması gereken en temel özelliklerinden birisidir. Çünkü akademik okuryazarlık becerisi bir bilim insanının hem kendi hayatına yön vermesi hem de bilimsel araştırmalarını gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duyacağı temel bilgi, beceri değer ve okuryazarlıkları içermektedir. Akademik okuryazarlık becerisinin olması bilimsel çalışmalara olumlu yönde katkı sunacaktır (K4).

Akademik okuryazarlığı akademik bir başarının koşulu olarak tanımlayan K2: “Akademik anlamda bir başarıya sahip olmak istiyorsam, ben de bulunması gereken becerilerden okuryazarlık türlerinden birisi gibi algıladım... Yani akademik bir başarının koşulu gibi algıladım. Akademik okuryazarlık becerisini böyle tanımlayabilirim.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. K3 ise akademik okuryazarlık becerisini “Özellikle lisansüstü alanda çalışma yapan ya da daha ileriki süreçlerde çalışma yapan araştırmacılara yapacakları çalışmayı yürütebilmeleri amacıyla gerekli eleştirel düşünme, sonrasında araştırma yapma, doğru kaynak kullanımı, bilimsel araştırma basamaklarını bilme ve eleştirel okuma ve yazmayla ilgili becerileri içerir.” ifadesiyle akademik okuryazarlığın eleştirel düşünme becerisiyle tanımlanabileceğini belirtmiştir.

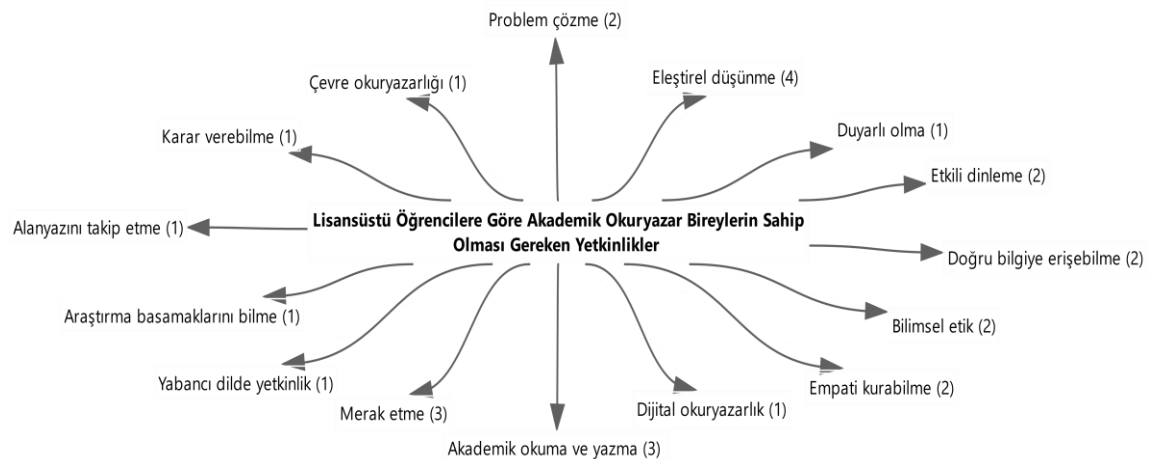
Akademik okuryazarlığı akademik üsluba sahip olma olarak nitelendiren K1 “Benim akademik okuryazarlıktan kastım hani bir şey akademik bir makale okuduğunu, onu anlayabilmek, analiz edebilmek, ondan çıkarımlarda bulunabilmek, yine konuşan birini anlayabilmek. Mesela araştırma yapacağız, onun yolunu bilmek, yani akademiye dair teknik şeyleri bile bilmek akademik okuryazarlık deyince ilk olarak aklıma bunlar geliyor.” şeklinde görüş bildirmiştir. Akademik okuryazarlık katılımcıların çoğu (K1, K3, K5, K6, K7 ve K8) tarafından bilgiye erişim ve araştırma yapabilme yeteneği olarak tanımlanmıştır. Örneğin K5 “Akademik okuryazarlık becerisi, araştırmacının bir kere kendinin farkında olması, bilginin farkında olması, bilgiyi uygulamaya geçirebilmesi, problemlere bilimsel düşünme becerilerini katarak problemleri cevaplayabilmesi, çözümünü ve daha da önemlisi çözüm bulma yollarını öğrenebilmesi.” ifadesiyle akademik okuryazarlığı bilimsel bilgiye erişim ve araştırma yapabilme becerisi olarak tanımlamıştır.

Lisansüstü öğrencilerin ifadelerinden de anlaşıldığı üzere, herkes tarafından kabul gören bir akademik okuryazarlık tanımı olmasa da problem çözme, dijital okuryazarlık, bilim insanının temel özellikleri, okuma ve yazma becerisi, eleştirel düşünme, akademik başarının ön koşulu, akademik üsluba sahip olma, bilgiye erişim ve araştırma gibi çeşitli becerileri içeren kapsamlı bir okuryazarlık türü olarak ifade edilebilir.

3.3. Lisansüstü Öğrencilere Göre Akademik Okuryazar Bireylerin Sahip Olması Gereken Yetkinlikler

Şekil 1.

Lisansüstü öğrencilere göre akademik okuryazar bireylerin sahip olması gereken yetkinlikler

Lisansüstü öğrencilere göre akademik okuyazar olan bireylerde birçok yetkinlik bulunması gerekmektedir. Bu yetkinlikler; eleştirel düşünme (K2, K3 ve K6), merak etme (K4, K5 ve K7), akademik okuma ve yazma (K2 ve K3), problem çözme (K6 ve K8), etkili dinleme (K2 ve K3), doğru bilgiye erişebilme (K1 ve K2), bilimsel etik (K4 ve K8), empati kurabilme (K3 ve K7), dijital okuyazarlık (K5), çevre okuyazarlığı (K5), duyarlı olma (K4), karar verebilme (K4), alan yazını takip etme (K4), araştırma basamaklarını bilme (K3) ve yabancı dilde yetkinlik (K4) gibi beceri ve değerleri içermektedir. Bu konuyla ilgili olarak K8, akademik okuyazar olan bireylerde bulunması gereken yetkinliklerden problem çözme becerisine vurgu yaparak şu ifadelerde bulunmuştur: *“Eğer ki ortada bir problem varsa bu problemin farkına varabilen bu problemi araştırabilen araştırdıktan sonra bunu analiz eden bir yapıya sahip olması gerekir”*. Katılımcılardan K4 ise yabancı dilde yetkinliğe vurgu yaparak *“İngilizce tabii ki sahip olması gereken temel yeterliliklerden birisi. Yani burada illa İngilizce olmak zorunda değil. Ancak uluslararası literatürün büyük bir kısmı İngilizce üzerinden ilerlediği için en az alanıyla alakalı bir yabancı dile sahip olması ve uluslararası literatür takip etmesi gerektiğine inanıyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. Aynı katılımcı *“Yani burada özellikle sorgulama becerisi, merak etme, araştırma, karar verme. Çünkü karar vermede bilimsel araştırmada birçok yöntem var birçok teknik var bunlardan hangisini, hangi amaçla kullanacağına hocamızın karar vermesi gerekiyor. Bu nedenle karar verme becerisine de sahip olması gerektiğine inanıyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirerek akademik okuyazar olan bireylerde bulunması gereken diğer becerinin de karar verme olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılardan K3 akademik okuyazar olma noktasında empati kurabilmenin önemli olduğunu şu ifadeleri ile vurgulamıştır: *“Empati bence bir de diğer hani arkadaşlar açısından hani birbirimizi daha anlama açısından biraz daha empati yeteneğimiz her alanda öyle ama lisansüstünde de bence çok gerekli”*. Lisansüstü öğrencilerde bulunması gereken akademik okuyazarlık becerileri arasında etkili dinleme becerisinin olması yönünde görüş bildiren K2 konuyla ilişkili olarak şu açıklamaları yapmıştır: *“Katıldığım işte sempozyum gibi ya da ufak toplantılarda gördüğüm bir şey. Sanırım en önemli becerilerden birisi dinleme becerisi. Çünkü ben de mesela çok uzun konuşurum. İşte konuşmacı, cümlelerin sonuna gelene kadar eee aslında söylemek istediği şeyi yani cümleyi söylüyor olabilir. Senin kafadaki soru işaretinin cevabını veriyor olabilir ama o kadar dinlemiyoruz ki ama deyip araya girip bir şeyler söylüyoruz. Bence akademik okuyazarlık becerisine sahip bir bireyde o dinleme becerisinin de olması gerekiyor”*. Akademik okuyazar olan bireyde bulunması gereken yetkinliklerden doğru bilgiye erişebilme becerisini vurgulayan K2, *“Bir kere araştırabiliyor olması gerekiyor. Yani bilgiyi hazır bir şekilde alıp kabul eden değil. Ya mesela şöyle yine akademik okuyazarlık becerisi bence bu. Bizim web sayfalarında kılavuzlar yayınlanıyor. Yönetmelikler yayınlanıyor, onu açıp okumak gibi kaygısı olmayan bir öğrenci sürekli bunu danışman hocasına sormak gibi bir kaygı içerisinde oluyor. Bu zaten bence o süreci sekete uğratan bir şey. Dediğim gibi bir öğrencinin öncelikle araştırıyor olması, işte yönetmelikleri, kılavuzları işte ulaşıp önce kendisinin bir şeyler yapabiliyor olması gerekiyor.”* şeklinde görüşlerini açıklamıştır.

3.4. Lisansüstü Öğrencilerin Aldıkları Lisansüstü Eğitime İlişkin Görüşleri

Katılımcılara aldıkları lisansüstü eğitimi nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda, danışman desteğinin sağlanması (K7), buldukları kurumdaki bilimsel araştırma dersinin nitelikli işlenmesi (K2, K3 ve K8), öğretim elemanlarının yurt dışı deneyimine sahip olması ve öğretim elemanlarının istekli olması (K1), lisansüstü öğrencilerin aldıkları eğitimi olumlu değerlendirmelerine yol açmıştır. Ancak öğrenciler, lisansüstü eğitim sürecinde birçok sorun yaşadıklarını ifade ederek aldıkları eğitimi yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde yaşadığı sorunlara ilişkin bulgulara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3.*Lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlar*

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar
Lisansüstü Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar	Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlar	Öğretim Üyelerinin Akademik Okuryazarlık Eksikliği	K1, K3, K4 ve K5
		Danışman Desteği Yetersizliği	K1, K2, K5 ve K8
	Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlar	Bilimsel Araştırma Yapmaya Vakit Ayıramama	K2 ve K4
		Araştırma Motivasyonu Eksikliği	K1 ve K6
		Yabancı Dil Yetersizliği	K6
		Akademik Okuryazarlık Becerisi Eksikliği	K1, K2, K3, K4, K5, K6 ve K8
	Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	Uygulama İzni Almada Yaşanan Sorunlar	K1, K2 ve K5
		Ekonomik Sorunlar	K1, K7
		Veri Tabanlarına Erişim Sorunu	K2
	Afet Kaynaklı Yaşanan Sorunlar	Acil Uzaktan Eğitime Geçişten Kaynaklanan Sorunlar	K2, K3 ve K6
		Depremden Kaynaklanan Sorunlar	K4 ve K8
		COVID-19 Pandemisinden Kaynaklanan Sorunlar	K1, K4 ve K8

Tablo 3 incelendiğinde, lisansüstü öğrencilerin öğretim üyelerinin akademik okuryazarlık eksikliği ve danışman desteği yetersizliği gibi öğretim elemanından kaynaklanan sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Öğrencilerden K5: *“Almış olduğum eğitimi istatistik olarak değerlendirdiğimde benim için %40 civarlarındadır, hani 100 üzerinden %40 olarak değerlendirebilirim. Çünkü gerek yüksek lisansta ve doktora biz akademik etik nedir? Bir bilimsel araştırmacı hangi özellikleri taşımalı? Araştırma yöntemlerine ne derecede hâkim olmalı, istatistiği ne kadar iyi bilmeli? Nitel, nicel, karma yöntemlere ne kadar hâkim olmalı? Bunlar hakkında herhangi bir bilgilendirme almadık. Hocalarımızdan yönlendirme de almadık bu yönde. Ben yükseköğretimi almış olduğum eğitimi eksik değerlendiriyorum. Fakat elbette bazı hocalar öne çıkıyor. Bize hangi noktalarda ilerleme göstermemiz gerektiğine yönelik yönergeler sunuyorlar. Onların hakkına geçmek olmaz ama bu bile bizim için yetersiz kaldı diyebilirim. Ben doktoranın son döneminde olan bir öğrenci olarak kendi eksikliklerimin ne kadar büyük olduğunu çok sonradan farkına varıyorum.”* ifadesiyle lisansüstü eğitim sürecinde aldığı eğitimi öğretim elemanlarının bilgilendirme ve yönlendirme yetersizliğinden dolayı olumsuz olarak değerlendirmiştir. Benzer şekilde K3: *“Birkaç ders dışında iyi diyebilirim yani. Yani kesinlikle hocalarla ilgili olduğunu düşünüyorum. Tamamen hocanın derse karşı ciddiyetiyle alakalı. Dersi ciddiye alması yani zaten verdiği ödevlerden verdiği projelerden de onu anlayabiliyorsunuz. Bu bağlamda bazı derslerde iyi bir sonuç alırken bazı derslerde hiçbir verim alamadım diyebilirim. Genel olarak beklentilerimi karşılayamadı evet.”* ifadesiyle aldığı eğitimin beklentilerini karşılamadığını vurgulamıştır. Danışman desteğinin yetersizliği de öğretim elemanlarından kaynaklanan bir diğer sorun olarak belirtilmiştir. Örneğin K2 bu duruma ilişkin şu açıklamada bulunmuştur: *“Şöyle danışman hocam yani. Birazcık şey. “Ben zorluk yaşadım. Sizler de biraz içerisinde boğulun ondan sonra” gibi bir bakış açısına sahip. O yüzden böyle çok fikir alışverişi yapabileceğim bir düzeyde değil. Birazcık daha ast üst ilişkisi şeklinde görüyor bu akademik süreci. Dolayısıyla bir şey danışmak değil, bitirmiş halini yollayıp yani. Kusursuz bir hale getirip öyle yollamamı bekliyor. Dolayısıyla çok destek aldığımı söyleyemem.”* Benzer şekilde lisansüstü

süreçte danışman desteğini yetersiz bulan K5, danışmanın akademik kaygılarından dolayı yeterince danışmanlık görevini yapmadığını şu şekilde açıklama yapmıştır:

“Hocam benim hocamın idari görevi yok ama benim hocam doçentliğini almak için mesela benim yüksek lisans tezim hocamın doçentliğini aldığı zamana gelmişti. Hocamı çok severim, çok saygı duyarım ama o dönemde de bu sebeple hocamın doçent olma çabasıyla benim becerilerimin gelişmesi üzerine çok kafa yordüğünü söyleyemem, şu anda da profesör olmaya çalışıyor. Bu sebeple de gene benim üzerime çok yöneldiğini söyleyemem ne yazık ki. Akademik kaygılar diyelim hocam.”

Lisansüstü öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları bir diğer önemli sorun bilimsel araştırma yapmaya vakit ayıramama, akademik motivasyon eksikliği, yabancı dil yetersizliği ve akademik okuryazarlık becerisi eksikliği gibi öğrenciden kaynaklanan sorunlardır. Öğrencilerden K2 konuya dair görüşlerini: *“Bir de iş yükünden kaynaklı bazen zorluklar yaşayabiliyorsunuz işte çok motive bir şekilde çalışmanın başına geçiyorsunuz o an yani ilgilendiğiniz akademik çalışma dışında bir iş yükü geldiğinde onu bırakıp onunla ilgilenmeniz gerekiyor. Sonra çalışmanın başına tekrar döndüğümde hiçbir şey hatırlamıyorum. Hani o süreç belki biraz zorlayıcı olabilir. Bunlardan bahsedebilirim, karşılaştığım zorluk olarak.”* ifadeleriyle açıklarken; K4 ise *“Lisansüstü eğitim için öz yeterliğe sahip olduğumu veya olmaya çalıştığımı söyleyebilirim. Burada kendi potansiyelimin çok daha yüksek olmasına rağmen gerek bölüm işleri gerek zamansal problemler nedeniyle kendimi yeterince veremediğimi, düşünüyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. Lisansüstü eğitimlerinin yanı sıra araştırma görevlisi olarak görev yapan K2 ve K4 iş yükünden dolayı eğitimlerine yeterince vakit ayıramadıklarını vurgulamışlardır. K6, lisansüstü eğitim sürecinde yaşadığı araştırma motivasyonu eksikliği ile ilgili şu açıklamalarda bulunmuştur: *“İlk önce sürece başlarken okumak, hani eğer şimdi kişinin okuma alışkanlığı yoksa bir yerden sonra çok zor geliyor. O sayfalarda makalelerin tezlerin okunması okuduktan sonra da yazmak zaten ayrı bir zorluk. Hani ilk önce motivasyon ya da okuma eksikliği olarak ifade edebilirim. Bundan sonra da şey var hani tamam bir sürü yayın var ama bunlara nasıl erişilecek ya da kişi acaba doğruyu yayınlara ya da kendine ihtiyacı olduğu yayınları erişebilecek. Hani aradığını bulma problemiyle bile karşılaştık hocam. Bunları da tamamlıyorsa, kişi artık işin en son boyutu yazmak için kendini o masanın başına oturtmak.”*. K1 ise *“Akademik beceri kazanmak için de hani böyle uluslararası gelişmeleri yakından takip etmek gerekiyor ama biz dilden olayı kaybediyoruz. Çok fazla eksikliğini hissediyorum. Mesela bu alanda öğrenmem gerektiğini düşünüyorum. Mesela Marmara gibi yerlerde sizi rastgele kampüste biri çevirip İngilizce bir şey sorabiliyor ve mesela cevap veremiyorsunuz, kendinizi çok kötü hissediyorsunuz hep. Benim mesela 2 tane Afrikalı arkadaşım vardı. Onlar hep İngilizce konuşurlardı ve dehşet derecede akademik bilgiye sahiplerdi. Hani Türkçe olarak iletişim kuruyorduk ama ben mesela çok isterdim hani İngilizcemin çok akıcı olmasını ve onlarla akademik sohbet etmeyi mesela çok isterdim.”* şeklindeki ifadeleriyle yabancı dil yetersizliğinin akademik bilgiye sahip olmada önemli bir rolün olduğunu ifade ederek lisansüstü eğitim sürecinde yabancı dil yetersizliğinin önemli bir sorun olduğuna vurgu yapmıştır.

Katılımcıların çoğu (K1, K2, K3, K4, K5, K6 ve K8), lisansüstü eğitim sürecindeki en önemli sorunlardan birinin akademik okuryazarlık becerilerinin eksikliği olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 2). Katılımcılar, akademik okuryazarlık becerisi eksikliğini bilimsel etik konusundaki bilgi eksikliği, araştırma metodolojisi hakkındaki bilgi eksikliği, akademik yazma becerisi eksikliği, eleştirel okuma becerisi eksikliği ve araştırma becerisi eksikliği olarak tanımlamışlardır.

Şekil 2.

Lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlık becerisi eksikliğine ilişkin görüşleri

K5 bilimsel etik konusundaki bilgi eksikliğine ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır: “Zorluğu yaratanların nasıl zorluklar yarattı bize akademik metin nasıl yazılır onu öğretmediler. İntihal nedir bunu öğretmediler, işte akademik ahlak nedir bunu öğretmediler. İyi bir literatür nasıl tanınır bunu öğretmediler. Yapacağımız çalışmanın alan yazında uluslararası alan yazında nasıl bir etki yaratıp yaratamayacağını tartmayı öğretmediler. Bunları biz kendimiz öğrendik ve zorluğu çıkartanların çıkartmış olduğu engeller bunlar”. Araştırma metodolojisi hakkındaki bilgi eksikliğine ilişkin K4 şu şekilde açıklama yaparken “İlk defa kullandığım bir yöntem de ve metotta bir bilimsel çalışma yapıyorsan burada yöntemin belirlenmesi, verilerin toplanması, yorumlanması, nitel kısımlarında özellikle zorluk yaşıyorum. Bazen danışmanımın desteğine veya diğer akademisyenlerin desteğiyle ihtiyaç duyuyorum. Özellikle yeni bir alana ilk defa giriş yapmışsam oradaki literatüre hâkim olma kısmında derinlemesine okumalar yaparken bazen zorlanabiliyorum. Yani çok zorlanmaktan kastım çok fazla vaktimi alabiliyor. Onun haricinde karşılaştığım zorluklar olarak. Yani tartışma kısmını yazarken zorlandığımı hissediyorum. Genellikle yöntem ve bulgular kısmında çok zorlanmıyorum. Ancak tartışma ve giriş kısmını yazıp derleyip literatüre uygun şekilde yazarken kendimde eksiklikler olduğunu ve çok yavaş ilerlediğini söyleyebilirim. Bu beni zorluyor diyebilirim.”. K1 ise akademik yazma konusunda yaşadığı eksikliğe ilişkin şu şekilde açıklama yapmıştır: “Ne kadar lisans düzeyinde eğitim almış olursak olalım. Hepimiz makale düzeyinde metinler yazarak mezun olmuyoruz ya da çok iyi metinler yazarak mezun olmuyoruz. Çünkü nasıl yazılacağı hakkında pek bilgimiz yok”. Buna ek olarak K6: “Tamam bir sürü yayın var ama bunlara nasıl erişilecek ya da kişi acaba doğruyu yayınlara ya da kendine ihtiyacı olduğu yayınları erişebilecek. Hani aradığını bulma problemiyle bile karşılaştık hocam. Bunları da tamamlıyorsa, kişi artık işin en son boyutu yazmak için kendini o masanın başına oturtmak.” şeklindeki ifadesiyle akademik okuryazarlık becerisi öğelerinden eleştirel okuma konusunda eksiklikler yaşadığını belirtmiştir. K1 ise araştırma becerisi konusunda eksiklikler yaşadığını “Hocam bana işte hani bir konu bul dediğinde bulamıyordum ama o benim tamamen kendi yetersizliğimden kaynaklanıyordu. Çünkü böyle okumalar yapmıyordum. Sizde takdir edersiniz, insanlar okudukça mesela o alandaki boşluğu fark ediyor ya da bir çalışma okuyor. Bu çalışmanın şu yönünü de araştırılabilir diyor. Merak sarıyor, hani aklına insan kendini geliştirdikçe araştırma konusu belirliyor ve konuyu belirlediğinde araştırma ihtiyacı hissediyorsunuz ve bu seni ister istemez araştırma yapmaya teşvik ediyor. Benim mesela en büyük akademiye başlarken en büyük sorunum bir konu bulmakta oldukça zorlanıyordum ama dediğim gibi sonra bunun kendi eksikliğim olduğunu fark ettim ve şu an tezim için de okumalar yapıyorum ve bir sürü araştırma konusu çıkıyor.” ifadeleriyle belirtmiştir.

Katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıklarını belirttikleri sorunlar arasında uygulama izni almada yaşanan sorunlar, ekonomik sorunlar ve veri tabanlarına erişim gibi araştırma sürecinde karşılaşılan sorunlar yer almaktadır. Katılımcılardan K1 “Mesela olur yazısı çıkıyor ama okul müdürü izin vermiyor, okul müdürü izin verse, öğretmen arkadaş izin vermiyor mesela hani böyle bir engele takılıyorsunuz...” şeklindeki ifadesi ile uygulama izni almada

yaşanan sorunlara vurgu yaparken, K7 ekonomik sorunlar ile ilgili şu cümleleri dile getirmiştir: *“Ben yüzde yüz kendimi akademiye veremiyorum ben. Askerden geldim, iş kaygısı var. Bir de toplum okuyup da ne yapacaksın demeye başladı. Hani iş konusu beni yoruyor. Akademiye de kendimi vermemi engelliyor. Yani ekonomik problemlerden dolayı sonuçta bir gider oluyor, kitaplardır, zamanda bir gider. Sonuçta zaman ayıramıyorsunuz. İşsizim kitap çok gider oluyor. Tez yazıyorum mesela kitap ihtiyacım var kitap alacağım dünya para makalelere daha çok ağırlık veriyorum. Onlar yine internetten ulaşabildiğimiz için o yüzden ekonomik... Çünkü lisans okumuşum ben iş yok yükseğini okuyorum yine iş garantisi yok ama atıyorum ön lisans ya da lise mezunu arkadaşlarım yuvasını kurdu işi var, arabası var. Yani toplumda artık eskiden de oku çoban mı olacaksın derken şimdi okuma çoban ol demeye başladı”*. Katılımcılardan K2 *“Araştırma yapma sürecinde bilimsel bir çalışmada dediğim gibi fakülte dışı erişim kaynaklarında zorlanıyorum. Çünkü bazı işte üniversitelerin, özellikle büyük üniversitelerin açık erişim kaynaklarına olanağı daha fazlayken küçük üniversitelerde bu biraz daha az olabiliyor ve biz bunları maddi olarak şahsen karşılamak durumunda kalabiliyoruz. O biraz süreci zorlaştırabiliyor.”* şeklindeki ifadesiyle veri tabanlarına erişim sorununu dile getirmiştir.

Öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde yaşadığı bir diğer önemli sorun ise acil uzaktan eğitime geçişten kaynaklanan sorunlar, depremden kaynaklanan sorunlar ve COVID-19 pandemisinden kaynaklanan sorunlar gibi afet kaynaklı sorunlardır. K2 *“Hem online eğitime geçilmiş olması dolayısıyla hem de uzaktan sürecin işliyor olması dolayısıyla çok verim aldığımı ya da akademik bağlamda beklentilerimi karşılayabildiğimi söyleyemem oranın.”* şeklindeki ifadesiyle acil uzaktan eğitime geçilmesinin lisansüstü eğitimden beklenen akademik beklentilerinin karşılanamadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K4 ise hem COVID-19 pandemisi hem de lisansüstü eğitim gördüğü ilin deprem bölgesi olması sebebiyle yaşadığı zorlukları şu şekilde ifade etmiştir: *“Yüksek lisans dönemim, 2020 Elazığ Depremi ve Covid-19 pandemisine denk gelmişti. Önce deprem nedeniyle yüksek lisans derslerim aksamış ve psikolojik olarak araştırmalarım odaklanmakta zorlanmıştım. Pandemi döneminde ise verilerimi yüz yüze toplayamadığım için Google Form kullanmak zorunda kalmıştım. COVID-19 sürecinde örneklem grubumu oluşturan lisans öğrencileri derslere uzaktan eğitim yoluyla katıldığı ve devam zorunlulukları olmadığı için yeterli veriye ulaşmada sorunlarla karşılaşmıştım. Benzer şekilde doktora ders dönemimde Kahramanmaraş merkezli depremler meydana geldi. Afet bölgesinde yer alan şehirlerden birinde yaşamak hem psikolojik olarak hem de fiziksel açıdan birçok sorunla karşılaşmama neden olmuştu. Depremlerden sonra en az iki ay boyunca bilimsel herhangi bir şeyle ilgilenemedim. Doktora derslerim ve bilimsel araştırmalarımın tamamı kesintiye uğradı. Tekrar akademik motivasyonumu sağlamam ise çok zor oldu”*. K1 ise *“Çok hızlı başlamıştım pandemi girdi sonra benim konum böyle hani çocuklarla temas gerektiren böyle yani uygulamalı çalışmalara dayanan bir şeydi ve pandemi buna izin vermedi. Dolayısıyla iki defa konum değişti... Sonra yine okular açıldı ama yine pek Milli Eğitimde bu tarz etkinliklere izin vermediler. Yani rahat bir, bir buçuk yıl kafadan gitti benim. Tabii bu benim motivasyonumu olumsuz etkiledi. Bu tarz engellerden dolayı ben biraz şey yaptım.”* şeklindeki ifadesiyle Covid-19 pandemisinin araştırma sürecini sekteye uğrattığını ve bu sürecin araştırma motivasyonunu da olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

3.5. Lisansüstü Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Katılımcılar, lisansüstü süreçte birçok sorun yaşadıklarını ve bu sorunların akademik okuryazar bireyler olmalarının önünde bir engel teşkil ettiğini ifade etmişlerdir. Lisansüstü öğrencilerin bu sorunlara yönelik çözüm önerilerine Tablo 4'de yer verilmiştir.

Tablo 4.

Lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar
Lisansüstü Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	Lisansüstü Öğretim Programlarına Yönelik Öneriler	Akademik Okuryazarlık Ders Olarak Okutulmalı	K1, K2, K3, K4 ve K5
		Eleştirel Okuma Becerisi Eğitimi Verilmeli	K6
		Akademik Dil ve Üslup Eğitimi Verilmeli	K3 ve K7
	Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler	Bilimsel Kaynaklara Erişim Ücretsiz Hale Getirilmeli	K2 ve K4
		Ekonomik Destek Sağlanmalı	K1, K4 ve K7
		Kurumlar Arasındaki İşbirliği Artırılmalı	K4, K5 ve K8
		TÜBİTAK Eğitimlerinin Kontenjanları Artırılmalı	K4
		İstihdam Alanları Sağlanmalı	K1
		Yurt Dışı Deneyim İmkânı Sunulmalı	K4
		Araştırma Görevlilerinin İş Yükü Azaltılmalı	K2
	Öğretim Elemanlarına Yönelik Öneriler	Danışmanlık Sistemi Daha Nitelikli Hale Getirilmeli	K2 ve K8
		Öğretim Üyelerinin Akademik Okuryazarlığı Geliştirilmeli	K1 ve K8
	Lisansüstü Öğrencilere Yönelik Öneriler	Araştırma Yapmaya Vakit Ayrılmalı	K2, K3 ve K6
		Yabancı Dil Eğitimine Önem Verilmeli	K1
		Bilimsel Araştırma Yöntem Bilgisi Artırılmalı	K1

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri; “lisansüstü öğretim programlarına yönelik öneriler”, “politika yapıcılara yönelik öneriler”, “öğretim elemanlarına yönelik öneriler” ve “lisansüstü öğrencilere yönelik öneriler” olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmüştür. Akademik okuryazarlık ders olarak okutulmalı (K1, K2, K3, K4 ve K5), eleştirel okuma becerisi eğitimi verilmeli (K6), akademik dil ve üslup eğitimi verilmeli (K3 ve K7) gibi lisansüstü öğretim programlarına yönelik öneriler verildiği görülmektedir. Katılımcılardan K3: *“Kesinlikle üniversitelerde, yükseköğretimde alan derslerine geçmeden önce akademik okuryazarlık becerilerinin üzerine öğrencilerin belli bir dönem ders alması gerektiğini, daha sonra alan derslerine geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü siz akademik okuryazarlık becerilerini yüksek lisans veya doktora eğitim sürecinin sonunda farkına vardığınızda maça 5-0 yeniden başlıyorsunuz. Ne yazık ki Türkiye’de genel gözlemim olarak birçok öğrencinin bu sıkıntıyı çektiğini görüyorum.”* ifadeleriyle akademik okuryazarlığın bir ders olarak okutulması gerektiğini belirtirken; K6 ise *“Hocam akademik okuryazarlık becerisini tüm ülkemiz çerçevesinde de akademik çerçevede çok fazla üzerine durulduğunu ya da irdelendiğini düşünmüyorum. Hani en azından farkındalık olarak okuma becerisi bence küçük yaşta aşılanabilirse hem şeylere hani hem yeni başlayanlara hem de ilerleyenlere bence bu bir tık zaten alır, gün alır yürür diye düşünüyorum.”* diyerek eleştirel okuma becerisinin küçük yaşlardan itibaren bireylere kazandırılması gerektiğinin önemine vurgu yapmıştır.

Lisansüstü öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara yönelik bir diğer çözüm önerisi, politika yapıcılara yöneliktir. Öğrenciler, bilimsel kaynaklara erişim ücretsiz hale getirilmeli (K2 ve K4) ekonomik destek sağlanmalı (K1, K4 ve K7), kurumlar arasındaki işbirliği artırılmalı (K4, K5 ve K8), TÜBİTAK eğitimlerinin kontenjanı artırılmalı (K4), istihdam alanları sağlanmalı (K1), yurt dışı deneyim imkânı sunulmalı (K4) ve araştırma görevlilerinin iş yükü azaltılmalı (K2) gibi politika yapıcılara yönelik önemli önerilerde bulunmuşlardır. Öğrencilerden K4 bilimsel kaynaklara erişim ücretsiz hale getirilmeli önerisini şu şekilde açıklamıştır: *“Akademik*

okuryazarlık becerilerini geliştirmek için özellikle üniversite veri tabanımızın daha geniş bir yere sahip olması gerektiğine inanıyorum. Hâlihazırda üniversitemiz tarafından Turca Academy adlı bütün bilimsel kitaplara ulaşabileceğimiz bir platform bizlere ücretsiz olarak sunuluyor. Bunu ek olarak bazı EBSCO gibi veri tabanları ücretsiz bir şekilde üniversite tarafından sağlanmış durumda. Ancak birçok uluslararası indeksi ve veri tabanına ulaşma konusunda hala üniversitemin çok büyük eksiklikleri olduğunu düşünüyorum". Öğrencilerden K7 ekonomik problemlere ilişkin "Şimdi şöyle, ben yüzde yüz kendimi akademiye veremiyorum. Askerden geldim, iş kaygısı var. Bir de toplum okuyup da ne yapacaksın demeye başladı. Hani? İş konusu beni yoruyor yani bunun çözülmesi gerek. Akademiye de kendimi vermemi engelliyor. Yani ekonomik problemlerden dolayı sonuçta bir gider oluyor, kitaplardır, zamanda bir gider. Sonuçta zaman ayıramıyorsunuz. İşsizim kitap çok gider oluyor. Tez yazıyorum mesela kitap ihtiyacım var. Kitap alacağım dünya para makalelere daha çok ağırlık veriyorum. Onlar yine internetten ulaşabildiğimiz için o yüzden ekonomik. Çünkü lisans okumuşum. Ben iş yok yükseğini okuyorum yine iş garantisi yok. Ama atıyorum ön lisans ya da lise mezunu arkadaşlarım yuvasını kurduğu işi var, arabası var. Yani toplumda artık eskiden de oku çoban mı olacaksın derken şimdi okuma çoban ol demeye başladı." şeklinde görüşlerini ifade ederek ekonomik destek sağlanması yönünde bir öneride bulunmuştur. Katılımcılardan K8 kurumlar arası işbirliği artırılmalı koduna ilişkin "Aslında üniversitelerin de milli eğitimin de bu bilimsel araştırmalar noktasında işbirliği yapması gerekir. Yani yüksek lisans öğrencilerini desteklemesi gerektiğini düşünüyorum." şeklinde öneride bulunmuşken; K4 ise "Buna ek olarak TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilen eğitimlerde belli bir kontenjan yer alıyor. Bu kontenjanlarda çok iyi eğitimler olmasına rağmen bazen başvurularımız reddedilebiliyor. Bu tarz proje sayılarını artırılması yine AYEUM gibi kendi başımıza videolar izleyerek akademik okuryazarlık becerilerimizi geliştirebilecek platformların sayısının artırılması ve buradaki konuların sayısının artırılmasına ihtiyacım olduğunu düşünüyorum" ifadesiyle TÜBİTAK eğitimlerinin kontenjan sayılarının artırılmasını ve dijital araştırma platformlarının sayısının artırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Lisansüstü öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara yönelik bir diğer çözüm önerisi, öğretim elemanlarına yöneliktir. Öğrenciler öğretim üyelerinin akademik okuryazarlığının geliştirilmesi (K1 ve K8) ve danışmanlık sisteminin daha nitelikli hale getirilmesini (K2 ve K8) çözüm önerisi olarak sunmuşlardır. Öğrencilerden K4: "2237 projelerine daha fazla ağırlık önem verilmesi ve eğiticilerin eğitime odaklanması gerektiğini düşünüyorum" ifadesiyle eğiticilerin eğitime odaklanılarak öğretim üyelerinin akademik okuryazarlıklarının geliştirilebileceğini belirtmiştir. Danışmanlık sisteminin daha nitelikli hale getirilmesine yönelik K2 "Bir de yani danışman hocalar mesela neye göre atanıyor? Yani danışman hocamın uygunluğunu ölçen bir kriter var mı? Ne kadar akademik süreç yönetmiş ya da yönettiği süreçte onların da bir takip gibi bir durumu söz konusu olursa belki böyle bir şey de yapılabilir ya da danışman hoca atanırken ki süreci belirleyen bazı kriterler olursa bu da süreci çözer yani süreçte kolaylaştırıcı olabilir diye düşünüyorum." şeklinde görüşlerini açıklamıştır. Danışmanlık sisteminin daha nitelikli hale getirilmesine yönelik öğrencilerin beklentileri, danışmanların daha fazla vakit ayırması (K2 ve K7), bilimsel etik konusunda bilgilendirme yapılması (K5), akademik üslup geliştirme konusunda yardımcı olunması (K1 ve K4), network oluşturma noktasında yardım edilmesi (K4 ve K8), işbirliği ile çalışılabilmesi (K3), etkili iletişim kurulabilmesi (K2 ve K6) ve araştırma sürecinde mentorluk yapması (K2, K5 ve K8) şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerin danışmandan beklentilerine ilişkin K5 bilimsel etik konusunda bilgilendirme yapılmasının eksikliğini yaşadığını belirterek şu açıklamalarda bulunmuştur: "Daha sonra akademik etik nedir, ahlak nedir? Ben yüksek lisans öğrenimimde bunu görmedim. Doktora öğrenim de bunun dersini de almadık biz. Ben kendi çabalarımla bir akademik metin nasıl yazılır, nasıl intihal yapılmaz çabasına girdiğimde hani bunu öğrendim? Yani bunları öğrenmen lazım denmesi lazım". K8 danışmanından beklentisinin diğer akademisyenler ile iletişim sağlanması gerektiğine değinerek şu ifadeler ile değinmiştir: "Bunun dışında akademik olarak faydalanabileceğimiz akademisyenleri bunlarla sadece iletişim noktasında birleştirebilmesini

beklerdim. Çünkü ne kadar farklı düşünceyle bir bakış açısıyla yüzleşirsek tabii ki kendimizi geliştirebilmemiz ve sorgulayabilmemiz için aslında daha fazla katkı yapabilir yani. Bu noktada eksikliklerin olduğunu söyleyebilirim". K6 ise danışmanından beklentisinin etkili iletişim kurabilmek olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: "Hocam bence öncelikle iletişime açık olması hani istişare dediğimiz bir kültür vardır ya. Hani karşındakinin fikirlerini dinlemek ya da ondan fikir alışverişi beklersin. Hani öncelikle ilk beklentim bu". Son olarak K2 danışmanından beklentisinin mentörlük yapması olduğunu belirterek düşüncesini şu şekilde açıklamıştır: "Nasıl neler okudun? Şöyle bir çalışma çıkmış, okudun mu gibi bir diyalogu arkadaşlarımla kurmak yerine aslında bana mentörlük yapabilecek bir hocam aracılığıyla yapmayı tercih ederdim. Böyle bir beklentim olabilirdi beni ilgili kaynaklara yönlendirebilir. Süreçlerle ilgili dönütler düzeltmeler verebilir".

Lisansüstü öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşadığı sorunlara ilişkin son çözüm önerileri ise lisansüstü öğrencilere yönelik öneriler başlığı ile kategorilendirilmiştir. Bu konuya ilişkin katılımcıların lisansüstü öğrencilere yönelik önerileri araştırma yapmaya vakit ayırmalı (K2, K3 ve K6), yabancı dil eğitimine önem verilmeli (K1) ve bilimsel araştırma yöntem bilgisi artırılmalı (K1) olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerden K2 "Zamanla gelişecek bu beceriler ama oturduğumuz yerden gelişmeyecek. Çünkü bazı yöntemler ya da akademik okuryazarlığa ilişkin becerilerin gelişmesi için biraz onları uygulamak gerekiyor yani. Akademik anlamda okuma yapmadan ya da yazma yapmadan o becerinin gelişmesini bekleyemem. Dolayısıyla bunlarla birazcık daha fazla haşır neşir olarak çözebilirim bu durumu. O yüzden öncelikle birazcık zamana ihtiyacım var ki kendimi yetiştirebileyim." şeklindeki görüşleri ile akademik okuryazarlık becerilerinin gelişmesi adına zamana ve pratiğe ihtiyacı olduğunu altını çizmiştir. Katılımcılardan K1 ise yabancı dil eğitimine önem verilmesi gerektiğini "Dil eğitimi çok önemli her ne kadar yani işte Erasmus'a gitmiş olsam da hani doktora işte YLSY ile falan girmiş olsak da ülkemizdeki kişilerin durumu belli. Akademik beceri kazanmak için de hani böyle uluslararası gelişmeleri yakından takip etmek gerekiyor ama biz birden olayı kaybediyoruz." şeklinde ifade etmiştir. Ardından K1 yalnızca dil sorununu çözmek değil bilimsel araştırma yöntemlerine de hâkim olmak gerektiğini şu ifadesi ile desteklemiştir: "Ve yine tabii ki araştırma yöntemlerine hâkim olmak gerekiyor".

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler eğitiminin disiplinler arası bir yapıya sahip olması, güncel konuları takip etmeyi teşvik etmesi ve günlük yaşamla yakından ilişkilendirilmesi, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitiminde araştırma yapmaya yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte lisansüstü öğrencilerin tamamının sosyal bilgiler eğitimine yoğun ilgi gösterdikleri ve dolayısıyla sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü eğitim aldıkları görülmüştür. Alan yazını incelendiğinde sosyal bilgiler eğitimi alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin akademik okuryazarlığa ilişkin görüşlerini inceleyen sınırlı araştırmaya rastlanmıştır (Elçi Öksüzöğlü, 2023). Ancak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalar, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu ortaya koymuştur (Er ve Ünal, 2017; İzgi, 2016; Akpolat, 2023). Bu doğrultuda araştırmanın bu sonucunun alan yazını ile tutarlı olduğu söylenebilir. Türkben ve Satılmış (2022)'a göre lisansüstü eğitim alma isteği öğrencilerin akademik okuryazarlık düzeyleri üzerinde önemli etkiye sahiptir. Bu nedenle öğrencilerin sosyal bilgiler alanında lisansüstü eğitim yapmaya yönelik olumlu bir tutuma sahip olmaları, akademik okuryazarlık becerilerinin gelişmesi için önemli bir önkoşul olabilir.

Katılımcılar akademik okuryazarlığın birçok beceriyi kapsayan bir okuryazarlık türü olduğunu belirtmişlerdir. Onlara göre akademik okuryazarlık; problem çözme, dijital okuryazarlık, bilim insanının temel bir özelliği, okuma ve yazma becerisi, eleştirel düşünme, akademik başarının ön koşulu, akademik üsluba sahip olma, bilgiye erişim ve araştırma gibi çeşitli becerilerle tanımlanmıştır. Kavramın muhtevası gereği birçok beceriyi içermesi ve akademik

okuryazarlık üzerine herkes tarafından kabul görmüş ortak bir tanımın olmaması katılımcıların akademik okuryazarlık tanımlarında çeşitliliğe yol açtığı söylenebilir. Ancak katılımcıların akademik okuryazarlık tanımları ile alan yazının tutarlı olduğu görülmüştür. Nitekim Demir ve Deniz (2020) akademik okuryazarlığı, var olan bilginin farkında olabilme ve bilgiyi etkili şekilde aktarabilmek şeklinde tanımlamıştır. Doru (2018)'ya göre akademik okuryazarlık; dinleme, konuşma, okuma, yazma, yorumlama-analiz etme, netlik kazandırma ve sonuç elde etme becerilerini içeren bir okuryazarlık türü olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde akademik okuryazarlığı akademik başarının ayrılmaz bir parçası (Nikolenko vd., 2021), akademik dürüstlük (Kaye vd., 2023) ve akademik üslup (Doru, 2018) gibi kavramlar ile açıklayan araştırmalar bulunmaktadır.

Katılımcıların tamamı lisansüstü eğitim sürecinde akademik okuryazarlık becerisinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde Murray ve Nallaya (2016), tüm öğrencilerin kendi disiplinleri bağlamında akademik okuryazarlık eğitimi almalarının bir ihtiyaç olduğunu belirterek akademik okuryazarlık eğitiminin gerekliliğini vurgulamıştır. Neilson ve King (2023) yükseköğretime başlayan tüm öğrenciler için akademik okuryazarlık becerisine sahip olmanın değerli olduğu sonucuna varmıştır. Jacops (2007) ise akademik okuryazarlığın yükseköğretimde gerekli olduğunu belirterek öğretim elemanlarının akademik okuryazarlık eğitimi konusunda girişimde bulunmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcılara göre akademik okuryazar olan bireylerde bulunması gereken yetkinler; eleştirel düşünme, merak etme, akademik okuma ve yazma, problem çözme, etkili dinleme, doğru bilgiye erişebilme, bilimsel etik, empati kurabilme, dijital okuryazarlık, çevre okuryazarlığı, duyarlı olma, karar verebilme, alan yazını takip etme, araştırma basamaklarını bilme ve yabancı dilde yetkinlikler. Bu yetkinlikler, akademik okuryazar olan bireylerin, eğitim ve araştırma süreçlerinde başarılı olmalarını sağlayacak önemli unsurları içermektedir. Alan yazınında, akademik okuryazar olan bireyin lisansüstü eğitim sürecinde sahip olması gereken yeterliklerin akademik okuma ve yazma (Botha, 2022; Cliff ve Hanslo, 2009), eleştirel düşünme (Elçi, 2022; Svensson, 2022; Türkben ve Satılmış, 2022), etkili iletişim (İbili ve Özbaş, 2011), doğru bilgiye erişim (Özkan Hıdıroğlu ve Tanrıöğen, 2024), dijital okuryazarlık (Türkben ve Satılmış, 2022), bilimsel etik (Ezer ve Aksüt, 2021; Özkan Hıdıroğlu ve Tanrıöğen, 2024), problem çözme (Özkan Hıdıroğlu ve Tanrıöğen, 2024) araştırma basamaklarını bilme (Bayram, 2021; Özkan Hıdıroğlu ve Tanrıöğen, 2024) olduğunu ifade eden çalışmalar bulunmaktadır.

Katılımcılar lisansüstü eğitim süreçlerindeki danışman desteği, bilimsel araştırma dersinin nitelikli işlenmesi, öğretim elemanlarının yurt dışı deneyimine sahip olması ve öğretim elemanlarının istekli olması gibi sebeplerle lisansüstü eğitimlerini olumlu olarak değerlendirebilecekleri unsurlar olduğunu ifade etmişlerdir. Alan yazını incelendiğinde öğretmenlerin (Sarigöz, 2022) ve öğretmen adaylarının (Akpolat, 2023; Demir ve Beşoluk, 2017; Er ve Ünal, 2017; İlhan vd., 2012; İzgi, 2016; Ünal ve İltar, 2010) lisansüstü eğitime karşı olumlu tutuma sahip olduğu araştırmalara rastlanmıştır. İlhan ve diğerleri (2012) ilköğretim öğretmen adaylarının lisansüstü eğitimin işlevine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu ancak lisansüstü eğitim yapmaya yönelik isteksiz olduklarını tespit etmiştir. Alabaş ve diğerleri (2012), öğretmenlerin kaydoldukları programın beklentilerini karşılaması ile ilgili olarak programın beklentilerini karşılamadığı şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre de lisansüstü eğitim gören öğrencilerin lisansüstü eğitimlerini olumlu olarak değerlendirdikleri alanlar olsa da lisansüstü eğitimde birçok sorun ile karşılaştıkları ve bu sorunlar sebebiyle aldıkları eğitimi olumsuz olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

Araştırma sonuçları öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde birçok sorun yaşadıklarını ve bu sorunların akademik okuryazar bireyler olmaları noktasında bir engel teşkil ettiğini göstermiştir. Bu sorunlar; öğretim elemanları, öğrenciler, araştırma sürecinde karşılaşılan engeller ve doğal afetler gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar arasında öğretim üyelerinin akademik okuryazarlık eksikliği

ve danışman desteğinin yetersiz kalması gibi problemler ile karşılaşmışlardır. Alan yazını incelendiğinde öğrencilerin lisansüstü süreçte öğretim elemanından kaynaklanan problemleri vurgulayan araştırmalara rastlanmıştır (Sayan ve Aksu, 2005). Sayan ve Aksu (2005), öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde birçok problemle karşılaştığını öğretim elemanlarının nitelik sorununun da bu problemlerden biri olduğunu tespit etmiştir. Buna ek olarak öğretim elemanlarının iletişim ve rehberlik eksikliği (Bağrıacık Yılmaz vd., 2017; Polat vd., 2022), danışman ilgisizliği (Arabacı ve Akıllı, 2013; Dilci, 2019; Polat vd., 2022; Turan, 2019), yürüttüğü tez konusuna hakim olmamaları (Alabaş vd., 2012; Varol ve Şeker, 2008) ve öğrenciye zaman ayıramamaları (Kahya ve Koşar, 2023) öğrencilerin lisansüstü eğitimde karşılaştıkları sorunlardır. Hem alan yazının hem de bu araştırmanın sonuçlarının benzerlik göstermesi, öğretim elemanlarının günceli takip etmesi ve ders içeriklerinin güncellemesi gerektiğine işaret etmektedir (Çelik, 2019).

Lisansüstü öğrencilerden kaynaklanan sorunlar; bilimsel araştırma yapmaya vakit ayıramama, araştırma motivasyonunun eksikliği, yabancı dil yetersizliği ve akademik okuryazarlık becerisi eksikliğidir. Katılımcıların çoğu lisansüstü eğitim sürecindeki en önemli sorunlardan birinin lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlık becerilerinin eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar, akademik okuryazarlık becerisi eksikliğini bilimsel etik konusundaki bilgi eksikliği, araştırma metodolojisi hakkındaki bilgi eksikliği, akademik yazma becerisi eksikliği, eleştirel okuma becerisi eksikliği ve araştırma becerisi eksikliği olarak tanımlamışlardır. Alan yazını incelendiğinde lisansüstü öğrencilerin bu süreçte yaşadığı sorunlar arasında; ekonomik problemler (Sayan ve Aksu, 2005), yabancı dil yetersizliği (Çelik, 2019; Er ve Ünal, 2017), bilimsel araştırma yapmaya vakit ayıramama (Akyürek, 2022; Sayan ve Aksu, 2005; Toprak ve Taşgın, 2017) akademik okuryazarlık becerisi eksikliği (Çelik, 2019; Kahya ve Koşar, 2023) yer almaktadır.

Öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştığı diğer bir sorun ise araştırma sürecinde uygulama izni alma konusundaki sorunlar, ekonomik sorunlar ve veri tabanlarına erişim sorunlarıdır. İlgili alan yazınındaki çalışmalarda da öğrencilerin lisansüstü eğitimlerine devam edebilmek için izin alamadıkları (Avcı ve Akdeniz, 2021), ekonomik zorluklarla mücadele ettikleri (Sayan ve Aksu, 2005; Toprak ve Taşgın, 2017) ve veri tabanlarına erişim konusunda problem (Çelik, 2019) yaşadıkları belirtilmektedir. Özellikle ekonomik zorluklar katılımcıların karşılaştığı en önemli sorunların başında gelmektedir (Kahraman ve Tok, 2016). Sayan ve Aksu (2005) öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri için çalışmalarını gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcıların görüşlerine göre bu durum akademiye yeterli zaman ayıramamalarına neden olmaktadır.

Öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştığı bir diğer önemli sorun; acil uzaktan eğitime geçişten kaynaklanan sorunlar, depremden kaynaklanan sorunlar ve COVID-19 pandemisinden kaynaklanan sorunlardır. Öğrenciler, deprem ve pandemi gibi acil uzaktan eğitime geçiş gerektiren durumlarda lisansüstü eğitim süreçlerinin kesintiye uğradığını ve bu durumun araştırma motivasyonlarını da olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Alan yazını incelendiğinde uzaktan eğitimin zaman ve mekandan bağımsız, esnek bir yapısının olması (Akgün vd., 2013), tasarruf ve pratiklik sağlaması, teknolojik becerilerin gelişmesi (Şahin vd., 2022), online akademik okuryazarlık eğitimi ile her öğrencinin kendi disiplin alanlarında akademik okuryazarlık becerisini geliştirebilmesi (Nallaya ve Kehrwald, 2013), derslerin tekrar izlenebilir olması (Arbour vd., 2015) gibi faktörler öğrencilerin uzaktan eğitimi olumlu olarak değerlendirmesine yol açmıştır. Ancak lisansüstü öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili olumsuz bulduğu yönlerin olumlu bulduğu yönlerden daha fazla olduğu görülmektedir (Güzel ve Özeren, 2021; Şahin vd., 2022). Kaya ve diğerleri (2017), akademisyenlerin uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimin gölgesinde kaldığını, Kahya ve Koşar (2023) öğretim üyeleri ile öğrencilerin iletişim noktasında sorun yaşadıklarını, Güzel ve Özeren (2021), öğrencilerin öğretim üyeleri ve sınıf

arkadaşları ile iletişim eksikliği yaşadığını, derslerin verimsiz ve sıkıcı geçmesi, erişim sorunları ve dikkat dağınıklığı gibi problemler yaşandığını aktarmıştır.

Öğrenciler lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik öğretim programlarına, politika yapıcılara, öğretim elemanlarına ve lisansüstü öğrencilere yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Katılımcıların çoğu eleştirel okuma becerisi, akademik dil ve üslup eğitiminin verilmesi gerektiğini ve dolayısıyla akademik okuryazarlığın bir ders olarak okutulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Lisansüstü öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar bağlamında politika yapıcılara; bilimsel kaynaklara erişimin ücretsiz hale getirilmesi, ekonomik destek sağlanması, araştırma süreçlerinin sağlıklı ilerleyebilmesi için kurumlar arasındaki işbirliği artırılması, TÜBİTAK eğitimlerinin kontenjanlarının artırılması, istihdam alanlarının sağlanması, yurt dışı deneyim imkânlarının sunulması, araştırma görevlisi olup aynı zamanda lisansüstü eğitim yapanların iş yükünün azaltılması önerilerinde bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarına yönelik olarak; akademik okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi ve danışmanlık sisteminin daha nitelikli işletilmesini çözüm önerisi olarak sunmuşlardır. Son olarak lisansüstü öğrencilere yönelik araştırma yapmaya vakit ayrılması, yabancı dil eğitimine önem verilmesi ve bilimsel araştırma yöntem bilgisinin artırılması önerilerinde bulunmuşlardır. Alan yazınında da lisansüstünde karşılaşılan problemlere yönelik akademik okuryazarlık eğitiminin gerekliliğine vurgu yapılmış, öğretim üyeleri ve yöneticilerin bu konuda ilgili farkındalığa sahip olması gerektiği belirtilmiştir (Albertson, 2006; Ticha vd., 2024).

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda öğrencilerin bilimsel kaynaklara ücretsiz erişiminin sağlanması, ekonomik destek sağlanması ve üniversiteler arası işbirliklerinin artırılması önerilebilir. Üniversitelerde akademik destek ve danışmanlık hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi için eğitim programları düzenlenebilir. Akademik okuryazarlık dersinin zorunlu olarak okutulması sağlanabilir. Buna ek olarak lisansüstü öğrencilerin ekonomik anlamda desteklenebilmesi için stratejiler geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik motivasyonlarının artırılması için çeşitli teşvik uygulamaları yürütülebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Siirt Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 14.09.2023 tarih ve 656 sayı ile etik izin alınmıştır.

Yapay Zeka Kullanımı Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir yapay zeka aracından faydalanmamıştır.

Kaynakça/References

- Abasi, A. R., & Graves, B. (2008). Academic literacy and plagiarism: Conversations with international graduate students and disciplinary professors. *Journal of English for Academic purposes*, 7(4), 221-233. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2008.10.010>
- Akçığit, U., & Özcan-Tok, E. (2020). *Türkiye bilim raporu*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Akpolat, Ö. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin lisansüstü eğitime karşı tutumları. *International Journal of Progression and Development in Education*, 1(1), 62-76. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7651488>
- Aktan, O. (2020). Öğretmenlerin kariyer gelişimi açısından lisansüstü eğitimin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 596-607. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.419>
- Akyürek, M. İ. (2022). Lisansüstü eğitim yapılmamasının nedenleri ve üniversitelerden beklentiler: Bir fenomenoloji çalışması. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 1-8.
- Alabaş, R., Kamer, S. T., & Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: Tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar. *E-International Journal of Educational Research*, 3(4), 89-107.
- Albertson, K. (2006). *College student perceptions of expectations for academic literacy in their first term* [Unpublished PhD Thesis]. Indiana University of Pennsylvania.
- Allison, H., & Harklau, L. (2010). Teaching academic literacies in secondary school. *Best practices in ELL instruction*, 129-150.
- Arabacı, İ. B., & Akıllı, C. (2013). Lisansüstü öğretimde öğrenci sorunları. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 124.
- Arbour, M., Kaspar, R.W. & Teall, A.M. (2015). Strategies to promote cultural competence in distance education. *Journal of Transcultural Nursing*, 26(4), 436– 440. <https://doi.org/10.1177/1043659614547201>
- Arjulayana, A., & Rachmi, R. (2022). The issues of academic literacy in conversation practice during online learning. *VELES (Voices of English Language Education Society)*, 6(2), 440-452. <https://doi.org/10.29408/veles.v6i2.5137>
- Avcı, F., & Akdeniz, E. C. (2021). Lisansüstü eğitimlerine devam eden okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 122-141. <https://doi.org/10.51725/etad.840267>
- Ayyıldız, A. (2023). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Kesit Akademi*, 8(31), 1-24. Doi: 10.29228/kesit.54776
- Baer, J. D., Cook, A. L., & Baldi, S. (2006). The literacy of America's college students. *American Institutes for Research*.
- Bağrıacık Yılmaz, A., Su Tonga, E., & Çakır, H. (2017). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 1-45.
- Bailey, R. (2018). Student writing and academic literacy development at university. *Journal of Learning and Student Experience*, 1, 7-7.
- Bayar, A., & Duran, E. (2019). Lisansüstü eğitimde nitelik sorunları. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(20), 219-240. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.664273>

- Bayram, H. (2021). Nitel araştırma yöntemleri: Sosyal bilgiler lisansüstü öğrencilerinin algısına ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 108-118. <https://doi.org/10.32329/uad.883957>
- Bilikozen, N. (2018). Journey towards academic literacy: An exploration of challenges faced in the first year at university. *The Asian ESP Journal*, 14(7.1), 57-100.
- Botha, W. (2022). Academic literacy skills and the challenge for Australian higher education. *Educational Studies*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/03055698.2022.2130178>
- Boylu, E., & Çevik, A. (2022). Academic literacy skills of instructors teaching Turkish as a foreign language. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 10(4), 131-138. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.10n.4p.131>
- Butler, G. (2013). Discipline-specific versus generic academic literacy intervention for university education: An issue of impact?. *Journal for Language Teaching= Ijenali Yekufundzisa Lulwimi= Tydskrif vir Taalonderrig*, 47(2), 71-87. <http://dx.doi.org/10.4314/jlt.v47i2.4>
- Chen, M., Zhang, W., & Zheng, Q. (2023). Academic literacy development and professional identity construction in non-native English-speaking novice English language teachers. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1190312>
- Cliff, A., & Hanslo, M. (2010). The design and use of 'alternate' assessments of academic literacy as selection mechanisms in higher education. *Southern African linguistics and applied language studies*, 27(3), 265-276. <https://doi.org/10.2989/SALALS.2009.27.3.5.939>
- Çelik, Ş. N. (2019). Lisansüstü eğitim programlarının niteliğinin değerlendirilmesi. F. Tanhan (Ed.) *Lisansüstü eğitim üzerine düşünceler* içinde (s.134-148). Pegem Akademi.
- Daminova, E. R., Tarasova, V. V., & Kirpichnikova, A. A. (2017). Academic writing as a key component of academic literacy. *Turkish Online Journal of Design, Art & Communication*, 7. Doi: 10.7456/1070ASE/070
- Dawa, T., Dhendup, S., Tashi, S., & Rosso, M. A. (2023). Technology literacies and Chat GPT: Perspectives on emerging technology adoption in academic writing, 1-25. doi: 10.13140/RG.2.2.31177.83042
- Defazio, J., Jones, J., Tennant, F., & Hook, S. A. (2010). Academic literacy: The importance and impact of writing across the curriculum--A case study. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 10(2), 34-47.
- Demir, M., & Beşoluk, Ş. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 769-781. <https://doi.org/10.19126/suje.408342>
- Demir, S., & Deniz, H. (2020). Akademik Okuryazarlık Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1366-1379. doi: 10.24106/kefdergi.4008
- Dilci, T. (2019). Eğitim bilimleri örnekleminde lisansüstü eğitimin niteliksel boyutuna ilişkin görüşler (nitel bir çalışma). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 159-179. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.538667>
- Doru, M. N. (2018). Akademik okuryazarlık. M. Öztürk (Ed.). *Sosyal bilimlerde etik sorunlar* içinde (s.87-102). Nobel Akademik Yayıncılık.
- du Plessis, C. (2016). Inferences from the Test of Academic Literacy for Postgraduate Students (TALPS). *Southern African linguistics and applied language studies*, 34(1), 1-16. <https://doi.org/10.2989/16073614.2015.1108206>

- Dumford, A. D., & Miller, A. L. (2018). Online learning in higher education: exploring advantages and disadvantages for engagement. *Journal of Computing in Higher Education*, 30, 452–465.
- East, J. (2006). The problem of plagiarism in academic culture. *International Journal for Educational Integrity*, 2(2). <https://doi.org/10.21913/IJEI.v2i2.88>
- Elçi Öksüzoğlu (2023). Akademiye adım atarken: sosyal bilgiler eğitimi lisansüstü öğrencilerinin akademik okuryazarlık becerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *11. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu*, 219-220.
- Elçi, İ. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 758228) [Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Er, H., & Ünal, F. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisansüstü öğretime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(2), 687-707.
- Ezer, F., & Aksüt, S. (2021). Sosyal bilgiler eğitimi lisansüstü öğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 911-933. <https://doi.org/10.17755/esosder.814551>
- Ferenz, O. (2005). EFL writers' social networks: Impact on advanced academic literacy development. *Journal of English for Academic Purposes*, 4(4), 339-351. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2005.07.002>
- Festas, I., Seixas, A., & Matos, A. (2022). Plagiarism as an academic literacy issue: the comprehension, writing and consulting strategies of Portuguese university students. *International Journal for Educational Integrity*, 18(1), 1-18. doi:10.1007/s40979-022-00119-8.
- Grabe, W., & Zhang, C. (2016). Reading-writing relationships in first and second language academic literacy development. *Language Teaching*, 49(3), 339-355. <https://doi.org/10.1017/S0261444816000082>
- Güzel, İ., & Özeren, E. (2021). Covid-19 pandemi sürecinin lisansüstü eğitim faaliyetlerine etkisi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 167-185.
- Hammer, S. J., & Green, W. (2011). Critical thinking in a first year management unit: The relationship between disciplinary learning, academic literacy and learning progression. *Higher Education Research & Development*, 30(3), 303-315. <https://doi.org/10.1080/07294360.2010.501075>
- Hilsdon, J., Malone, C., & Syska, A. (2020). Academic literacies twenty years on: a community-sourced literature review. *Journal of Learning Development in Higher Education*, 667 (15), 2-47. <https://pearl.plymouth.ac.uk/sc-research/276> adresinden ulaşıldı.
- Hopkins, R. M. Regehr, G., & Pratt, D. D. (2017). A framework for negotiating positionality in phenomenological research. *Medical Teacher*, 39(1), 20-25. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2017.1245854>
- Işık, P., & Kana, F. (2023). Lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlık durumları. F. Kana (Ed.) *Türkçe eğitiminde güncel araştırmalar* (ss. 99-119). Holistence Publications.
- İbili, H., & Özbaş, M. (2011). Investigation into the Relationship between Academic Literacy Levels and Communication Skills of Pre-service Teachers. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(2), 364-376. <https://dx.doi.org/10.30703/cije.1199899>

- İlhan, M., Sünkür, M. Ö., & Yılmaz, F. (2012). İlköğretim öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 22-42.
- İzgi, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Tez no. 452182)[İnönü Üniversitesi, Yüksek lisans Tezi] YÖK TEZ.
- Jacobs, C. (2007). Mainstreaming academic literacy teaching: Implications for how academic development understands its work in higher education. *South African Journal of Higher Education*, 21(7), 870-881. <https://hdl.handle.net/10520/EJC37399> adresinden ulaşıldı.
- Jin, X., Shen, N., & Qin, J. (2023). Research on cultivating academic literacy of academic graduate students. *Journal of Education and Educational Research*, 4(3), 104-106.
- Johns, A. M., & Swales, J. M. (2002). Literacy and disciplinary practices: Opening and closing perspectives. *Journal of English for Academic Purposes*, 1(1), 13-28. [https://doi.org/10.1016/S1475-1585\(02\)00003-6](https://doi.org/10.1016/S1475-1585(02)00003-6)
- Johnson, E. R. (2009). *Academic language! academic literacy!: A guide for K-12 educators*. Corwin Press.
- Kahya, M., & Koşar, D. (2023). Öğretim üyelerinin lisansüstü öğrencilerden beklentilerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 24(1), 59-74. <https://doi.org/10.12984/eggeefd.1138286>
- Karaman, S., & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-114.
- Kahraman, Ü., & Tok, N. T. (2016). Eğitim yönetimi denetimi planlaması ve ekonomisi lisansüstü öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 147-164.
- Kaye, H., & Worth, Z. (2023). Transforming academic literacy in an online world: understanding the p word!. *“Yes we can!”—Digital Education for Better Futures*, 18, 168.
- Köse, G. D., Yüksel, İ., Öztürk, Y., & Tomen, M. (2019). Turkish academics' foreign language academic literacy: A needs analysis study. *International Journal of Instruction*, 12(1), 717-736.
- Lear, E., Li, L., & Prentice, S. (2016). Developing academic literacy through self-regulated online learning. *Student Success*, 7(1), 13-23. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.589249101695769>
- Leki, I. (2017). *Undergraduates in a second language: Challenges and complexities of academic literacy development*. Routledge
- Linares, E., & Blocker, D. (2021). Literacy en Français and à la Française: Socializing students to academic literacy practices in a foreign language. *Foreign Language Annals*, 54(4), 1027-1058. <https://doi.org/10.1111/flan.12589>
- Liu, J., & Pullinger, D. J. (2021). Step up to masters: Supporting the academic skills transition for taught postgraduate students. *Journal of Information Literacy*, 15(3), 100-118.
- Livingston, S. (2021). Academic literacy for deaf postsecondary students through integrated reading and writing instruction. *English Language Teaching*, 14(6), 1-11. <https://doi.org/10.5539/elt.v14n6p1>
- Macnaught, L., Bassett, M., van der Ham, V., Milne, J., & Jenkin, C. (2022). Sustainable embedded academic literacy development: The gradual handover of literacy teaching. *Teaching in Higher Education*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/13562517.2022.2048369>

- McWilliams, R., & Allan, Q. (2014). Embedding academic literacy skills: Towards a best practice model. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 11(3). <https://doi.org/10.53761/1.11.3.8>
- Mukhtarkhanova, A., & Nurlybay, A. (2023). Some challenges in identifying academic literacy among master students. *Вестник КазНУ Серия педагогическая*, 75(2). <https://doi.org/10.26577/JES.2023.v75.i2.02>
- Murray, N., & Nallaya, S. (2016). Embedding academic literacies in university programme curricula: A case study. *Studies in Higher Education*, 41(7), 1296-1312. <https://doi.org/10.1080/03075079.2014.981150>
- Nallaya, S., & Kehrwald, J. (2013). Supporting academic literacies in an online environment. *Journal of Academic Language and Learning*, 7(2), A79-A94. <https://journal.aall.org.au/index.php/jall/article/view/259> adresinden ulaşıldı.
- Neeley, S.D. (2005). *Academic literacy*. Pearson Education.
- Neilson, S., & King, T. R. (2023). The development of an academic literacies programme for students in Britain and beyond. *Journal of Academic Writing*, 13(2), 1-23. <https://doi.org/10.18552/joaw.v13i2.579>
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: nicel ve nitel yaklaşımlar III. cilt* (5. Basım). Yayın Odası.
- Nikolenko, O., Rebenko, M., & Doronina, N. (2021). Academic literacy: The analysis of first-year Ukrainian University students' errors in essay writing. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(1Sup1), 279-298. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.1Sup1/396>
- Oğuz Haçat, S., & Demir, F. B. (2018). Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973. <https://doi.org/10.33692/avasyad.510136>
- Orlando, J., Hanham, J., & Ullman, J. (2018). Exploring intentional use of a technological proxy, Turnitin, to enhance student academic literacy practices. *Australasian Journal of Educational Technology*, 34(4). <https://doi.org/10.14742/ajet.3575>
- Oruç, Ş., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2008), 121-132.
- Özkan Hıdıroğlu, Y., & Tanrıoğen, A. (2024). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(59), 709-725. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1399907>
- Patterson, R., & Weideman, A. (2013). The typicality of academic discourse and its relevance for constructs of academic literacy. *Journal for Language Teaching= Ijenali Yekufundzisa Lulwimi= Tydskrif Vir Taalonderrig*, 47(1), 107-123. <http://dx.doi.org/10.4314/jlt.v47i1.5>
- Polat, M., Polat, H., Süren, S., Saldüz, İ., Polat, İ., Polat, M., ... & Kılıç, B. (2022). Lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 8(1), 42-57. <https://doi.org/10.34137/jilses.1093081>
- Sayan, Y., & Aksu, H. (2005). Akademik personel olmadan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine nitel çalışma: Dokuz Eylül Üniversitesi- Balıkesir Üniversitesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(17), 59-66.
- Scholtz, D. (2016). Improving writing practices of students' academic literacy development. *Journal for Language Teaching*, 50(2), 37-55. <http://dx.doi.org/10.4314/jlt.v50i2.2>

- Sevinç, B. (2001). Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 125-137. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000052
- Sherekhova, O. M. (2022). Formirovanie akademicheskoi gramotnosti u magistrantov v protsesse izucheniya inos-trannogo yazyka v sfere professional'noi kommunikatsii [Academic Literacy Development among Master's Degree Students in the Process of Studying a Foreign Language in Professional Communication]. *Vysshee obrazovanie v Rossii*, 31(5), 150-166.
- Snow, M. A. (2005). A model of academic literacy for integrated language and content instruction. In *Handbook of research in second language teaching and learning* (pp. 693-712). Routledge.
- Spack, R. (2004). The acquisition of academic literacy in a second language: A longitudinal case study, updated. *Crossing the curriculum: Multilingual learners in college classrooms*, 19-45. <https://doi.org/10.1177/0741088397014001001>
- Svensson, A. K. (2022). Student's challenges and support needs in reaching academic literacies in higher education: In-depth interviews with Swedish students. *International Journal of Educational Methodology*, 8(4), 731-741. <https://doi.org/10.12973/ijem.8.4.731>
- Şahin, Z., Abbak, Y., Aslaner, İ. T., & Yerlikaya, C. A. (2022). Covid-19 pandemisi sürecinde lisansüstü öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55(55), 131-154. <https://doi.org/10.15285/maruaeabd.1010258>
- Ticha, I. K., Nakhooda, M., & Obi, U. N. (2024). The student voice on integrative teaching and learning of academic literacy at a South African university of technology. *Discover Education*, 3(1), 1-13. <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00096-9>
- Toprak, E., & Taşğın, Ö. (2017). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmama nedenlerinin incelenmesi. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 599-615.
- Turan, E. Z. (2019) Yüksek lisans öğrencilerinin kariyer gelişimlerinde lisansüstü tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar [Bildiri sunumu]. *VI. International Eurasian Educational Research Congress*, Ankara, Türkiye.
- Türkben, T., & Satılmış, S. (2022). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık, dijital okuryazarlık ve eleştirel okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 345-364. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1159184>
- Ünal, Ç., & İltar, İ. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitime olan tutumları (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği ABD örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 147-164.
- Varol, A., & Şeker, S. (2008). Öğretim elemanlarının etik ihlalleri. *Öğretim elemanlarının etik ihlalleri”, Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Türkiye Cumhuriyetinde Eğitimin Çağdaş Değerlerle İrdelenmesi Çalıştayı*, 719–734. Ankara Üniversitesi.
- Wilson, I. (2012). *Academic literacy and self-efficacy in adult students preparing for tertiary study* [Doctoral dissertation, The University of Auckland]. The University of Auckland.
- Wingate, U. (2018). Academic literacy across the curriculum: Towards a collaborative instructional approach. *Language Teaching*, 51(3), 349-364. doi:10.1017/S0261444816000264

- Yağız, O., & Yiğiter, K. (2012). Academic writing difficulties and challenges in Advanced Academic Literacy. *The journal of academic social science studies*, 5(8), 1261-1272.
- Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 213-232. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227345>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. (2023). 2022-2023 Yükseköğretim istatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/>

İletişim/Correspondence

Arş. Gör. İrem Elçi Öksüzoğlu
ieoksuzoglu@firat.edu.tr